

RETURN TO ME

Rabbi Efrem Goldberg

RAMBAM (ה) אגדה (ד'א-י) ①

א כל הנפסל בעבירה אם העידו עליו שני עדים שעשה עבירה פלונית אע"פ שלא התרו בו ואינו לוקה הרי זה פסול לעדות : כמה דברים אמורים כשעבר על דברים שפשט בישראל שהן עבירה, כגון שנשבע לשקר או לשוא או גזל או גנב או אכל נבלה וכיוצא בה. אבל אם ראוהו עדים עובר על דבר שקרוב העושה להיות שוגג צריכין להזהירו ואח"כ יפסל : כיצד. ראוהו קושר או מתיר בשבת צריכין להודיעו שזה חילול שבת מפני שרוב העם אינן יודעין זה. וכן אם ראוהו עושה מלאכה בשבת או ביום טוב צריכין להודיעו שהוא שבת שמא שוכח הוא : וכן המשחק בקוביא תמיד או מי שנעשה מוכס או גבאי שמוסיף לעצמו צריכין העדים להודיעו שהעושה דבר זה פסול לעדות, שרוב העם אינן יודעין דברים אלו. וכן כל כיוצא בזה. כללו של דבר כל עבירה שהדברים מראין לעדים שזה ידע שהוא רשע ועבר בודח אף על פי שלא התרו בו הרי זה פסול לעדות ואינו לוקה :

RAMBAM (ה) אגדה (ד'א-י) ②

ב ומה היא התשובה? הוא, שיעזב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו, ויגמר בלבו שלא יעשהו עוד, שנאמר: "יעזב רשע דרכו וגו'". וכן יתנחם על שעבר, שנאמר: "כי אחרי שובי שובי נחמתי". ויעיד עליו יודע תעלומות, שלא ישוב לזה החטא לעולם, שנאמר: "ולא נאמר עוד אלהינו למעשה דינינו וגו'". וצריך להתודות בשפתינו ולומר ענינות אלו שגמר בלבו.

2. What constitutes Teshuvah? That a sinner should abandon his sins and remove them from his thoughts, resolving in his heart, never to commit them again as [Isaiah 55:7] states "May the wicked abandon his ways...." Similarly, he must regret the past as [Jeremiah 31:18] states: "After I returned, I regretted." [He must reach the level where] He who knows the hidden will testify concerning him that he will never return to this sin again as [Hoshea, 14:4] states: "We will no longer say to the work of our hands: 'You are our gods.'" He must verbally confess and state these matters which he resolved in his heart.

ג פל המתנדדה בדברים ולא גמר בלבו לעזוב, הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו, שאין הטבילה מועלת לו עד שישליך השרץ. וכן הוא אומר: "ומודה ועתב ירחם".

וצריך לפרט את החטא, שנאמר: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב".

3. Anyone who verbalizes his confession without resolving in his heart to abandon [sin] can be compared to [a person] who immerses himself [in a mikvah] while [holding a dead] lizard in his hand. His immersion will not be of avail until he casts away the lizard.

This principle is implied by the statement, [Proverbs 28:13], "He who confesses and forsakes [his sins] will be treated with mercy."

It is necessary to mention particularly one's sins as evidenced by [Moses' confession, Exodus 32:31]: "I appeal to You. The people have committed a terrible sin by making a golden idol."

(כ"א:כ"ח) ע"ג (3) EXODUS (21:28)

כח וכי יגח שור את איש או את אשה ומת סקול יסקל השור ולא יאכל
 כט את בשרו ובעל השור נקי: ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד
 בב' עליו ולא ישמרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת:
 לא אם כפר יושת עליו ונתן פדיון נפשו ככל אשר יושת עליו: או בן יגח
 לב או בת יגח כמשפט הזה יעשה לו: אם עבד יגח השור או אמה בסף |
 לד שלשים שקלים יתן לאדניו והשור יסקל:

²⁸ If an ox shall gore a man or woman and he shall die, the ox shall surely be stoned; * its flesh may not be eaten and the owner of the ox shall be innocent. ²⁹ But if it was an ox that gores habitually from yesterday and the day before yesterday, and its owner had been warned but did not guard it, and it killed a man or woman, the ox shall be stoned and even its owner shall die. ³⁰ When an atonement-payment shall be assessed against him, he shall pay as a redemption for his life whatever shall be assessed against him. ³¹ Whether it gores a boy or it gores a girl, in accordance with this judgment shall be done to him. ³² If the ox shall gore a slave or a maidservant, thirty silver shekels shall he give to his master, and the ox shall be stoned.

The Mishnah stated:

DEATH AND YOM KIPPUR – מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה ATONE together WITH REPENTANCE.

The Gemara draws an inference from the Mishnah:

Together with repentance – yes! death and Yom Kippur atone; – but on their own – no! death and Yom Kippur do not atone.

TALMUD (YUMA 85) (4) א' יו"א (ב'ג')

Based on this inference, the Gemara asks:

Shall we say that our Mishnah does not accord with the opinion of Rabbi? – For it was taught in a Baraisa: REBBI SAYS: – על כל עבירות שבתורה בין עשה השוכה בין לא עשה – WHETHER [THE TRANSGRESSOR] REPENTED OR DID NOT REPENT, YOM KIPPUR ATONES, EXCEPT FOR ONE WHO THROWS OFF THE YOKE of God, ONE WHO ACTS INSOLENTLY TOWARDS THE TORAH, AND ONE WHO VIOLATES THE COVENANT OF THE FLESH. The consequence of these three sins is THAT IF [THE TRANSGRESSOR] REPENTED, YOM KIPPUR ATONES; – AND IF HE DID NOT REPENT, YOM KIPPUR DOES NOT ATONE.

The Gemara answers:

You can even say that our Mishnah follows the view of Rabbi, for it possibly means that תשובה בענין יום הכפורים – although repentance requires Yom Kippur, – Yom Kippur does not require repentance.

And is it really so that the fire of Gehinnom was created on the first Sabbath eve?! – וְהָא תניא – But it was taught otherwise in a Baraisa: שבעה דברים נבראו שבעה דברים נבראו – SEVEN THINGS WERE CREATED in the spiritual worlds BEFORE THE physical WORLD WAS CREATED, AND THESE ARE THEY: תורה ותשובה וגן עדן וגינהם – TORAH, REPENTANCE, GAN EDEN (Paradise), GEHINNOM, ובית המקדש – God's heavenly THRONE OF GLORY, ושמו של משיח – THE HOLY TEMPLE, AND THE MESSIAH'S NAME.

TALMUD (5) א' ססח"א (3) PESACHIM (54b)

וירד יהוה בענן ויתיצב עמו ויקרא בשם יהוה ויעבר יהוה על פניו ויקרא יהוה יהוה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים ועל בנים על בנים ועל רביעם:

HASHEM descended in a cloud and stood with him there, and He called out with the Name HASHEM. HASHEM passed before him and proclaimed: HASHEM, HASHEM, God, Compassionate and Gracious, Slow to Anger, and Abundant in Kindness and Truth; Preserver of Kindness for thousands of generations, Forgiver of Iniquity, Willful Sin, and Error, and Who Cleanses – but does not cleanse completely, recalling the iniquity of parents upon children and grandchildren, to the third and fourth generations.

EXODUS (34:5) (6) א' (ג'ג')

אמרו עליו על ר"א בן דורדיא שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והיתה נומלת כים דינרין בשכרה נטל כים דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות בשעת הרגל דבר הפיחה אמרה כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בהשובה הלך וישב בין שני הרים וגבעות אמר הרים וגבעות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר °כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה אמר שמים וארץ בקשו עלי רחמים אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר °כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה אמר המה ולבנה בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר °וחפרה הלבנה ובושה החמה אמר כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר °ונסקו כל צבא השמים אמר אין הרבר תלוי אלא בי הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו יצתה בת קול ואמרה ר"א בן דורדיא מוזמן לחיי העולם הבא [והא הכא בעבירה הוה ומית] התם נמי כיון דאביק בה טובא כמינות דמ'א *בכח רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת ואמר רבי לא דיון לבעלי תשובה שמקבלין אותן אלא שקורין אותן רבי

And does not one die on renouncing sins other [than idolatry]? Surely it has been taught: It was said of R. Eleazar b. Dordia that he did not leave out any harlot in the world without coming to her. Once, on hearing that there was a certain harlot in one of the towns by the sea who accepted a purse of *denarii* for her hire, he took a purse of *denarii* and crossed seven rivers for her sake. As he was with her, she blew forth breath and said: As this blown breath will not return to its place, so will Eleazar b. Dordia never be received in repentance. He thereupon went, sat between two hills and mountains and exclaimed: O, ye hills and mountains, plead for mercy for me! They replied: How shall we pray for thee? We stand in need of it ourselves, for it is said, *For the mountains shall depart and the hills be removed!*¹ So he exclaimed: Heaven and earth, plead ye for mercy for me! They, too, replied: How shall we pray for thee? We stand in need of it ourselves, for it is said, *For the heavens shall vanish away like smoke, and the earth shall wax old like a garment.*² He then exclaimed: Sun and moon, plead ye for mercy for me! But they also replied: How shall we pray for thee? We stand in need of it ourselves, for it is said, *Then the moon shall be confounded and the sun ashamed.*³ He exclaimed: Ye stars and constellations, plead ye for mercy for me! Said they: How shall we pray for thee? We stand in need of it ourselves, for it is said, *And all the hosts of heaven shall moulder away.*⁴ Said he: The matter then depends upon me alone! Having placed his head between his knees, he wept aloud until his soul departed. Then a *bath-kol*⁵ was heard proclaiming: 'Rabbi Eleazar b. Dordai is destined for the life of the world to come!' Now, here was a case of a sin [other than *minuth*] and yet he did die!—In that case, too, since he was so much addicted to immorality it is as [if he had been guilty of] *minuth*. Rabbi [on hearing of it] wept and said: 'One may acquire eternal life after many years, another in one hour! Rabbi also said: Repentants are not alone accepted, they are even called 'Rabbi'!

RAMBAM (ע) רמב"ם (ה' צדו"ג
(י"ד: ה' - ח')

ה מאמתי חזרת מלוה כרבית משיקרעו
את שטריהן מעצמן, ויחזרו בהן חזרה גמורה
שלא ילוו ברבית אפילו (ג) לגוי : ה מאמתי

חזרת המשחקין בקוביא משישברו את פסיפסיהן מעצמן, ויחזרו בהן חזרה גמורה שלא יעשו ואפילו בחנם
ז ומאמתי חזרת מפריחי יונים משישברו את הכלים שצדן בהן, ויחזרו בהן חזרה גמורה שאפילו במדבר לא
יהוא עושין : ח מאמתי חזרת סוחרי שביעית משתגיע שביעית אחרת ויבדקו. ולא חזרת דברים
בלבד אלא כותב אני פלוני בן פלוני כנסתי מאתים זה מפירות שביעית והרי הן נתונים במתנה לעניים :

SIDDUR (AMIDAH) (9) סידור שמונה עשרה

בינה

אָתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת, * וּמְלַמֵּד לְאָנוּשׁ בִּינָה. חֲנֵנוּ מֵאֲתָךְ
דַּעַת בִּינָה וְהַשְׂכֵּל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חוֹנֵן הַדַּעַת.

תשובה

הַשִּׁיבֵנוּ אֲבִינוּי לְתוֹרָתְךָ, וְקַרְבָּנוּ מִלְכָּנוּ לְעִבוּדְךָ,
וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה, הַרוֹצֵה בְּתַשׁוּבָה.

סליחה

Strike the left side of the chest with the right fist while reciting the words תְּשַׁעֲנוּ and תְּסַלְּחוּ.

סְלַח לָנוּ אֲבִינוּ בִּי חַטָּאוֹנוּ, מִחַל* לָנוּ מִלְכָּנוּ בִּי פְשָׁעֵנוּ, בִּי
מוֹחַל וְסוֹלֵחַ אֲתָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חֲנוּן הַמְרַבֵּה
לְסִלּוֹת.

INSIGHT

אָתָּה You graciously endow man with wisdom* and teach insight to a frail mortal. Endow us graciously from Yourself with wisdom, insight, and discernment. Blessed are You, HASHEM, gracious Giver of wisdom.

REPENTANCE

הַשִּׁיבֵנוּ Bring us back, our Father,* to Your Torah, and bring us near, our King, to Your service, and influence us to return* in perfect repentance before You. Blessed are You, HASHEM, Who desires repentance.

FORGIVENESS

Strike the left side of the chest with the right fist while reciting the words 'erred' and 'sinned'.

סְלַח Forgive us, our Father, for we have erred; pardon* us, our King, for we have willfully sinned; for You pardon and forgive. Blessed are You, HASHEM, the gracious One Who pardons abundantly.

(51) TALMUD MEGILLA 17

And why did they see fit to say the blessing of Repentance after the blessing of Insight?

The Gemara replies:

For it is written: *And his heart shall understand and he will repent and be healed.*^[17]

(11) LEVITICUS (14:8) ויקרא (י"ד:ח')

וּכְבַּטְּ הַמַּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וְנָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחַר יָבֹוא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֲלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:

The person being purified shall immerse his clothing, shave off all his hair, and immerse himself in the water and become pure. Thereafter he may enter the camp; but he shall dwell outside of his tent for seven days.

(12) LEVITICUS (16:30) ויקרא (ט"ז:ל"ו')

כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהַר: שַׁבַּת שַׁבְתּוֹן הִיא לָכֶם וְעֵינֵיכֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חָקַת עוֹלָם:

For on this day he shall provide atonement for you to cleanse you; from all your sins before HASHEM shall you be cleansed.

(13) RAMBAM רמב"ם (נ"א:י"ג')

יב דבר

ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירת הכתוב הן. ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעת אותן והרי הן מכלל החוקים. וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים היא שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים אלא גזירת הכתוב היא והדבר תלוי בכוננת הלב. ולפיכך אמרו חכמים טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל. ואעפ"כ רמז יש בדבר כשם שהמכוון לבו לטהר כיון שטבל טהר ואעפ"כ שלא נתחדש בגופו דבר כך המכוון לבו לטהר נפשו מטומאת הנפשות שהן מחשבות האון ודעות הרעות. כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת טהר. הרי הוא אומר חרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם:

ובטעם המים שיטהרו כל טמא, אחשב על צד הפשט, כי הענין הוא כדי שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאלו נברא באותה שעה, כמו שהיה העולם בלו מים טרם היות בו אדם, וכמו שקתוב: ורוח אלהים מרחפת על פני המים; וזמן אל לבו בדמיון כי כמו שנתחדש בגופו יחדש גם-כן פעולותיו לטוב, ויכשיר מעשיו, וידקדק בדרכי השם ברודף הוא.

ועל-כן אמרו חכמים שלא תקשר הטהרה במים שבכלי, רק במים חיים או בקבוצין שהן על קרקע ולא בכלי מקל-מקום, כדי למת אל לבו במחשבה כאלו העולם בלו מים, והוא נתחדש בעולותו מהן, כמו שאמרנו. ואם יהיו המים בכלי, או אפלו עברו על כלי, לא יתכן הענין הזה שאמרנו אל מחשבת הטובל, כי יש גבול אל כל אשר הוא בכלי, שהוא מעשה ידי אדם, ועל כן לא יחשב בטבול בכלי, כל העולם למים באשר בתחלה, ושהוא נתחדש לשעתו. והשומע ישמע והתדל יתדל.

As to a reason for water, why it should purify every defiled person, I would think, by way of the plain meaning, that it is in order that a man should perceive himself after the immersion as though he had been created at that moment—just as the world was entirely water before there was any man in it: as it is written, *and the spirit of God was hovering over the face of the waters* (Genesis 1:2). Thus he will ponder in his reflection that just as he becomes renewed in his body, so let him make all his actions equally new, for the good. Let him make his deeds worthy, carefully observing the ways of the Eternal Lord, blessed is He.

Hence the Sages said that the purification cannot be proper and acceptable with water in a vessel but only with running spring water or collected water that is on the ground, but not, under any circumstances, in a vessel—so that he should conceive in his thought as though the world were entirely water, and he becomes a new person when he ascends from it—as we stated. But if the water is in a vessel, or if it even passed through one, the thought of the person undergoing immersion could not hold this concept: for there is a boundary, a limit to whatever is in a vessel, which is a man's handiwork. Hence, while immersing himself in a vessel, he cannot imagine all the world to be water, as at the beginning, and that he has become a new person at that moment. He who would hearken [to this], let him hearken; and he who would reject it, let him reject it (Ezekiel 3:27).